

Stockholms
stad

Filipstadsbacken
rapport

**Fågelinventering
Filipstadsbacken**

2023

Uppdragsnr: 10319865	Fågelinventering Filipstadsbacken
Daterad: 2023-10-12	
Reviderad: 2024-01-11	Rapport 2023
Handläggare: Liam Martin, Alexander Hoffmann	

Fågelinventering Filipstadsbacken
Inventering av fågelförekomst vid Filipstadsbacken, Stockholm stad

Konsult

WSP Sverige AB
Ekologi & Miljöprovning Stockholm
Arenavägen 7
121 88 Stockholm
Tel: +46 10 7225000
Org-nr: 556057-4880
www.wsp.com

Kontaktperson

Jonas Rune (uppdragsledare)
010 – 722 81 37
jonas.rune@wsp.com

Exploateringskontoret kontakt

Sara Widlund

Sammanfattning

WSP Sverige AB har på uppdrag av Stockholms stads exploateringskontor utfört en fågelinventering inom ett detaljplanområde beläget i Farsta, Stockholms kommun, Stockholms län. Inventeringen utgör ett komplement till den naturvärdesinventering (NVI) som genomfördes våren 2021. Syftet med en fågelinventering är att identifiera och redovisa vilka fågelarter som förekommer i området, samt vilka av dessa arter som potentiellt häckar i området.

Inventeringsområdet är cirka 3,9 ha stort och utgörs av två delområden (Figur 1). Det norra delområdet utgörs av talldominerad, gles blandskog av hållmarkskaraktär, med inslag av bl.a. ek och björk, samt berg i dagen, medan det södra delområdet präglas av ekdominerad ädellövskog med inslag av björk, asp och enstaka tall. Inom hundra meter från utredningsområdet sträcker sig såväl ett av Stockholms stads utpekade ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO), habitatnätverk för barrskogsfåglar och eklevande insekter, samt utpekade regionala värde-trakter för lövskogsmiljöer. I den södra delen av området finns även två värdefulla ekområden.

Inventeringen genomfördes i fält från gryning till tidig förmiddag under fyra tillfällen mellan den 5 och den 23 maj, under gynnsamma väderförhållanden, och följde metodiken för standardrutten med linjetaxering förlagd att täcka hela området. Samtliga observerade fågelarter noterades och presenteras i rapporten, dock låg fokus i bedömningen främst på skyddsvärda fågelarter (rödlistade eller upptagna i EU:s fågeldirektivs bilaga 1). Totalt noterades 26 fågelarter inom inventeringsområdet. Av dessa utgjordes 10 av skyddsvärda arter. Merparten av de fågelarter som noterades uppehöll sig i södra delområdet, där observerades sju skyddsvärda fågelarter. I norra delområdet av inventeringsområdet observerades tre skyddsvärda fågelarter.

Merparten av de fågelarter som registrerades inom inventeringsområdet bedöms inte påverkas i någon betydande utsträckning av den planerade exploateringen. Ett antal arter bedöms dock kunna påverkas i viss mån ifall röjning av buskar och avverkning av träd sker under artens häckningsperiod. Genom att undvika röjning av buskar eller avverkning av träd under perioden 1 april till 15 juli i östra delen av delområde B (naturvärdesobjekt 1, 5 samt 9-11 i Figur 4), bedöms arbetet inte utgöra en risk för bevarandestatusen för de fågelarter som häckar inom och i nära anslutning till inventeringsområdet.

En särskilt känslig art, mindre hackspett, har rapporterats inom ett skogsparti mellan Persbergsbacken och Mårbackagatan, cirka 500 meter nordost om inventeringsområdets buffertzona. Under en fågelinventering genomförd av Calluna inom Persbergsbacken efter rapporterna av mindre hackspett kunde dock inga individer eller spår av arten noteras. Inga individer eller spår av individer har heller påträffats inom inventeringsområdet, och arbetet bedöms därför inte påverka några boplatser för arten. Mot denna bakgrund bedöms att påverkan på lämpliga födosöks- och spridningsmiljöer för mindre hackspett inom inventeringsområdet är obetydlig och att exploateringen inte har någon påverkan på artens bevarandestatus inom området, varken på nationell, regional eller lokal nivå i fråga om

livsmiljö. För att gynna artens fortsatta bevarandestatus rekommenderas dock att försöka bevara ekar i sydöstra delen av delområde B (naturvärdesobjekt 1) i den mån möjligt. Detta för att lämna lämpliga födosöksmiljöer för arten i att kunna nyttja framtiden.

WSP bedömer att en artskyddsutredning inte behövs eftersom detaljplanen endast innebär en minimal påverkan på bevarandestatus för de arter som bedöms förekomma inom och i anslutning till planområdet. Genom att implementera de ovan föreslagna hänsynsåtgärderna kommer den minimala påverkan vidare att reduceras till obetydlig nivå för samtliga berörda fågelarter populationer.

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Inledning.....	6
1.1 Områdesbeskrivning	6
2 Metodik och omfattning.....	7
2.1 Förstudie.....	8
2.2 Osäkerheter.....	9
2.3 Fältinventering	10
3 Resultat	10
4 Samlad bedömning	12
4.1 Skyddsvärda arter och rekommenderade hänsynsåtgärder	13
4.2 Sammanfattande bedömning	18
5 Referenser.....	19

1 Inledning

WSP Sverige AB har på uppdrag av Exploateringskontoret i Stockholms stad utfört en fågelinventering av Filipstadsbacken, Farsta, Stockholms kommun, Stockholms län. Inventeringen utgör ett komplement till den naturvärdesinventering (NVI) som genomfördes våren 2021 (WSP, 2021). Inventeringen är utförd i samband med planerad byggnation av bland annat bostäder i detaljplanen på fastigheten. Inventeringen genomfördes i fält från gryning till tidig förmiddag under fyra tillfällen mellan den 5 och den 23 maj, under gynnsamma väderförhållanden av Alexander Hoffmann och Camilla Rydning. Rapporten har granskats av Liam Martin.

Syftet med en fågelinventering är att identifiera och redovisa vilka fågelarter som förekommer i området, samt vilka av dessa arter som potentiellt häckar i området.

Alla fågelarter i Sverige är fridlysta, vilket innebär att alla fåglar kan vara skyddsvärda, men i praktiken räknas skyddsvärda arter generellt till arter som är rödlistade eller upptagna i EU:s fågeldirektivs. Till rödlistade arter räknas de som rödlistats i kategorierna CR - akut hotad, EN - starkt hotad, VU - sårbar samt NT - nära hotad (Artfakta, 2023). Det är således dessa ”direktivsarter” och rödlistade arter som fokuserats på under inventeringen. Alla fåglar som observerats inom området har registrerats.

Resultatet från inventeringen redovisas i denna rapport där alla identifierade arter presenteras, inklusive häckningsstatus och aktivitet. En bedömning görs vidare för de rödlistade och av fågeldirektivets bilaga 1 skyddade arter som påträffats, och förslag på hänsynsåtgärder för att minska påverkan på arterna beskrivs.

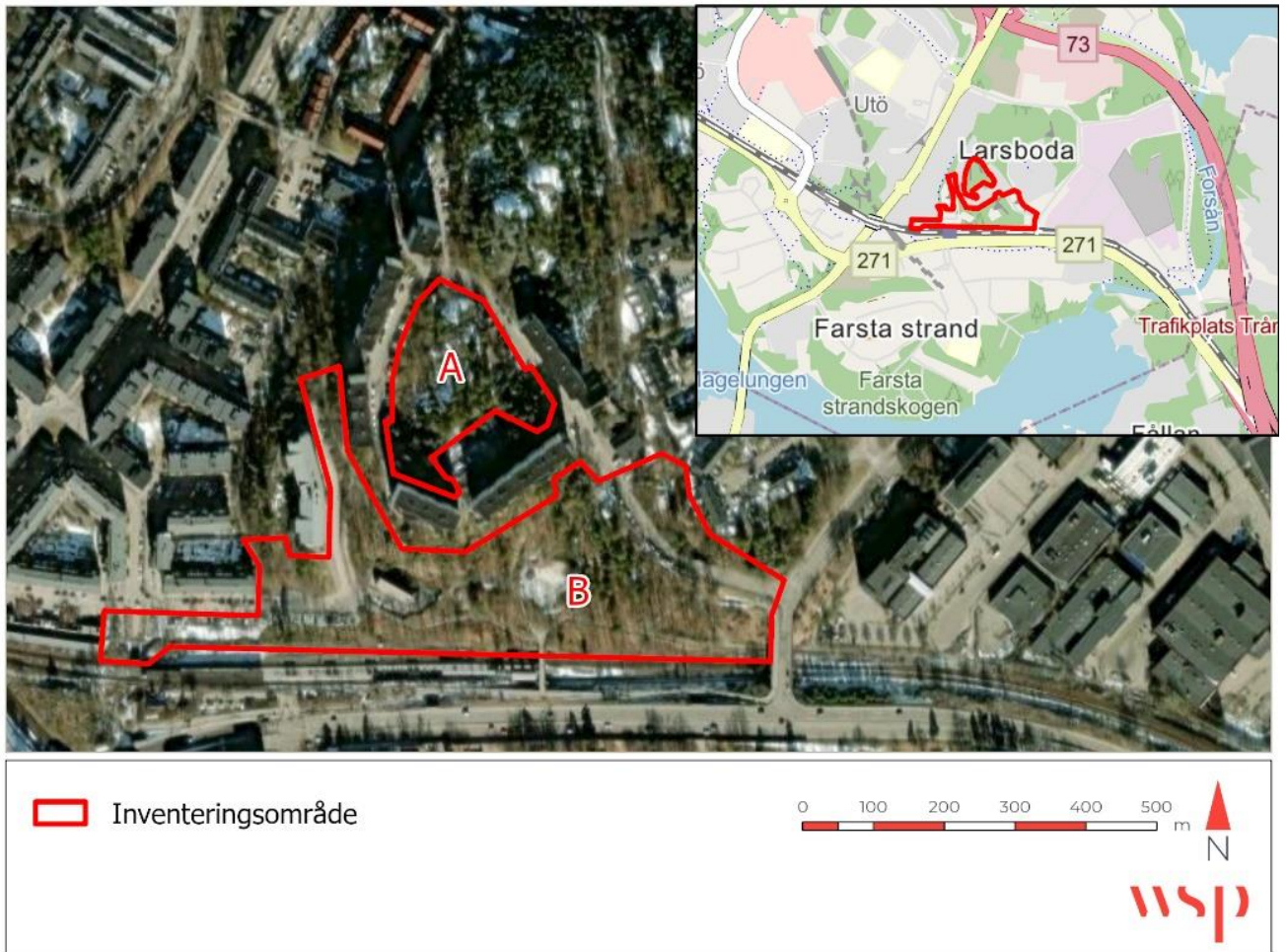
Denna rapport innehåller bedömningar och rekommendationer ur naturhänseende. Det är viktigt att poängtera att fågelinventeringen inte är ett ställningstagande av inventeringsområdets lämplighet för en exploatering.

1.1 Områdesbeskrivning

Fågelinventeringen har avgränsats geografiskt till två delområden inom Filipstadsbacken, som ligger belägen i Farsta i södra Stockholm. Av de två delområden som utgör inventeringsområdet är delområde A cirka 0,9 ha stort och utgörs av talldominerad, gles blandskog av hällmarkskaraktär, med inslag av bl.a. ek och björk, samt berg i dagen. Delområde B är cirka 3,0 ha stort och utgörs främst av ekdominerad ädellövskog med inslag av björk, asp och enstaka tall. I de södra delarna av delområde B har skogen lundkaraktär och i nordöst finns upphöjda hällmarker med talldominerad, gles blandskog. Centralt inom område B finns även en lekplats och i den västra delen står en större byggnad som utgör församlingslokal åt Jehovas vittnen. Område B är ett populärt rekreativt område för närboende, med promenadstråk och GC-vägar som går genom området (Figur 1).

Både delområde A och B angränsar till asfalterade vägar i norr, öst och väst, samt till järnvägsspår i söder om område B. Lägenhetshus finns även till väst och öst om områdena.

Nordväst om område A finns ett större område med blandskog av hällmarkskaraktär. Mellan område A och B finns parkeringsplatser och två lägenhetshus.

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdet och dess placering i omgivande miljö. Ortofoto och översiktskarta erhållna av Esri.

2 Metodik och omfattning

Fågelinventeringen genomfördes i två steg. Först utfördes en förstudie, där samtliga tidigare kända underlag gällande fågelarter inom eller i nära anslutning till inventeringsområdet togs fram. I nästa steg gjordes ett fältbesök, med syfte att notera vilka fågelarter som uppehåller sig inom inventeringsområdet under fåglarnas häcksäsong. En mer utförlig beskrivning av förstudien och fältinventeringen presenteras nedan.

2.1 Förstudie

2.1.1 Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO)

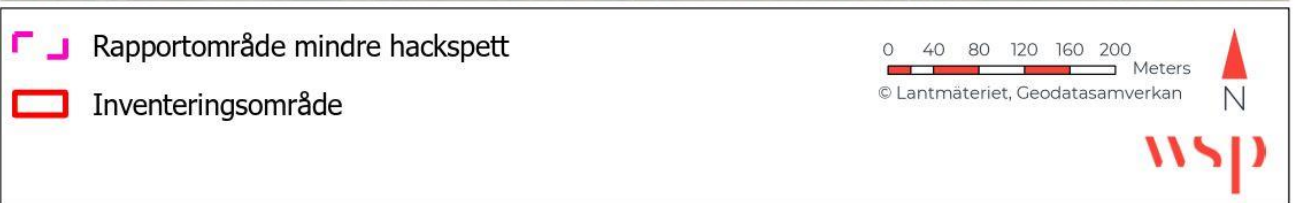
Inför inventeringen genomfördes en förstudie med syfte att utreda sedan tidigare kända skyddsvärda fågelförekomster inom och i nära anslutning till inventeringsområdet. Denna förstudie gjordes i samband med den naturvärdesinventering (NVI) som genomfördes 2021 av WSP. Tidigare inrapporterade fågelfynd utsöktes i Artportalen för perioden 2000–2023 (Artportalen 2023). Utsökningsområdet utgjordes av inventeringsområdet samt en buffert runt denna på 300 meter. Totalt har 21 skyddsvärda fågelarter rapporterats inom eller i direkt anslutning till området (Tabell 1). Tre av dessa har rapporterats uppvisa sång eller häckningsbeteende. Dessa är hussvala, ärtsångare och mindre hackspett. Hussvalan är rödlistad som hotad (VU) och rapportören anger att den har besökt ett bebott bo. Observationen av hussvala är gjord i ett bostadshus ca 200 m ifrån inventeringsområdet. Ärtsångaren bedöms kunna häcka i området och är observerad centralt i inventeringsområdet. Mindre hackspett är rödlistad som nära hotad (NT) och är rapporterad i par under häckningstid samt uppvisande av revirhävande beteende i lämplig häckningsmiljö. Observationen av mindre hackspett är gjord vid Persbergsbacken, ca 500 m ifrån inventeringsområdets gräns (Figur 2).

En fågelinventering genomfördes under våren och försommaren 2023 av Calluna vid Persbergsbacken, cirka 500 meter nordost om Filipstadsbacken. Under inventeringen noterades fyra skyddsvärda fågelarter, björktrast (NT), grönfink (EN), svartvit flugsnappare (NT) samt ärtsångare (NT). Ingen mindre hackspett noterades dock, trots att flertal besök utfördes under artens häckningsperiod (1 april – 15 juli).

Tabell 1. Lista över inrapporterade skyddsvärda fåglar mellan åren 2000 – 2023.

Artnamn	Antal fynd	Status rödlista	EU:s fågeldirektiv bilaga 1	Observerad	Aktivitet
Björktrast	2	NT	-	2021–2023	Födosökande
Brun kärrhök	1		Ja	2023	Förbiflygande
Duvhök	1	NT	Ja	2022	Noterad
Fiskgjuse	1		Ja	2023	Förbiflygande
Fisktärna	3		Ja	2023	Sträckande
Gråtrut	1	VU	-	2023	Förbiflygande
Grönfink	1	EN	-	2023	
Havsörn	2	NT	Ja	2020–2021	Förbiflygande
Hussvala	3	VU	-	2017 och 2021	Besöker bebott bo
Kricka	1	VU	-	2023	Sträckande
Kråka	2	NT	-	2021 och 2023	Noterad
Mindre hackspett	4	NT	-	2022–2023	Spel/sång samt par i lämplig häckbiotop

Rödvingetra st	3	NT	-	2009	Förbiflygande
Spillkråka	1	NT	Ja	2023	Lockläte, övriga läten
Stare	1	VU	-	2020	Noterad
Strandskata	1	NT	-	2022	Förbiflygande
Tjäder	1		Ja	2016	Funnen död
Tornseglare	1	EN	-	2023	Förbiflygande
Trana	2		Ja	2023	Förbiflygande
Vitkindad gås	1		Ja	2023	Sträckande
Ärtsångare	2	NT	-	2021	Spel/sång

Figur 2. Karta över det område där revirhävande mindre hackspett har rapporterats ifrån. Området utgörs av talldominerad blandskog i slutning, och ligger cirka 500 meter nordost om inventeringsområdet. Större delen av området har även inventerats av Calluna efter det att mindre hackspett rapporterats i området. Inga fynd gjordes då av mindre hackspett, trots att flera besök genomfördes under artens häckningsperiod (1 april – 15 juli).

2.2 Osäkerheter

Fågelinventeringen genomfördes under maj månad, med avsikt att täcka in så många fågelarter som möjligt inom inventeringsområdet. Då de allra flesta av Sveriges

häckfågelarter är som mest aktiva under denna tid innebär det att den övervägande majoriteten av landets fågelartsgrupper täckts in med genomförda inventeringar. Då samtliga fågelarter som tidigare rapporterats från området är aktiva under den tid på året då inventeringen genomfördes, bedöms att samtliga fast häckande fågelarter inom inventeringsområdet har kunnat täckas in i samband med inventeringen.

2.3 Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes under fyra tillfällen inom den standardiserade perioden för häckfågelinventering (maj – juni). De fyra besök som genomfördes bedömdes som tillräckligt för att täcka in samtliga häckande fågelarter som kan förekomma inom inventeringsområdet. Denna bedömning grundas i de fågelförekomster som framkom i förstudien, där samtliga fågelarter som tidigare rapporterats kan täckas in under den standardiserade perioden för häckfågelinventering. Inventeringsområdet var även hyfsat litet till storlek (cirka 4 ha) och saknade i stort värdefull naturmiljö för fågel (våtmark, jordbruksmark etc.). Dock fanns mindre trädklädda partier och parkmark inom området, vilket bedömdes kunna hysa värden för fåglar. Genom att förlägga två av inventeringstillfällena under första hälften av maj, samt ytterligare två inventeringstillfällen under andra halvan av maj, bedömdes att såväl tidigt häckande fågelarter (såsom mesar, trastar och hackspetter) och sena häckande fågelarter (såsom sångare och svalor) som rapporterats inom området kunde täckas in. Efter det fjärde inventeringsbesöket bedömdes att vidare inventeringar inte var nödvändigt eftersom det inte bedömdes medföra att fler arter skulle upptäckas i det specifika området.

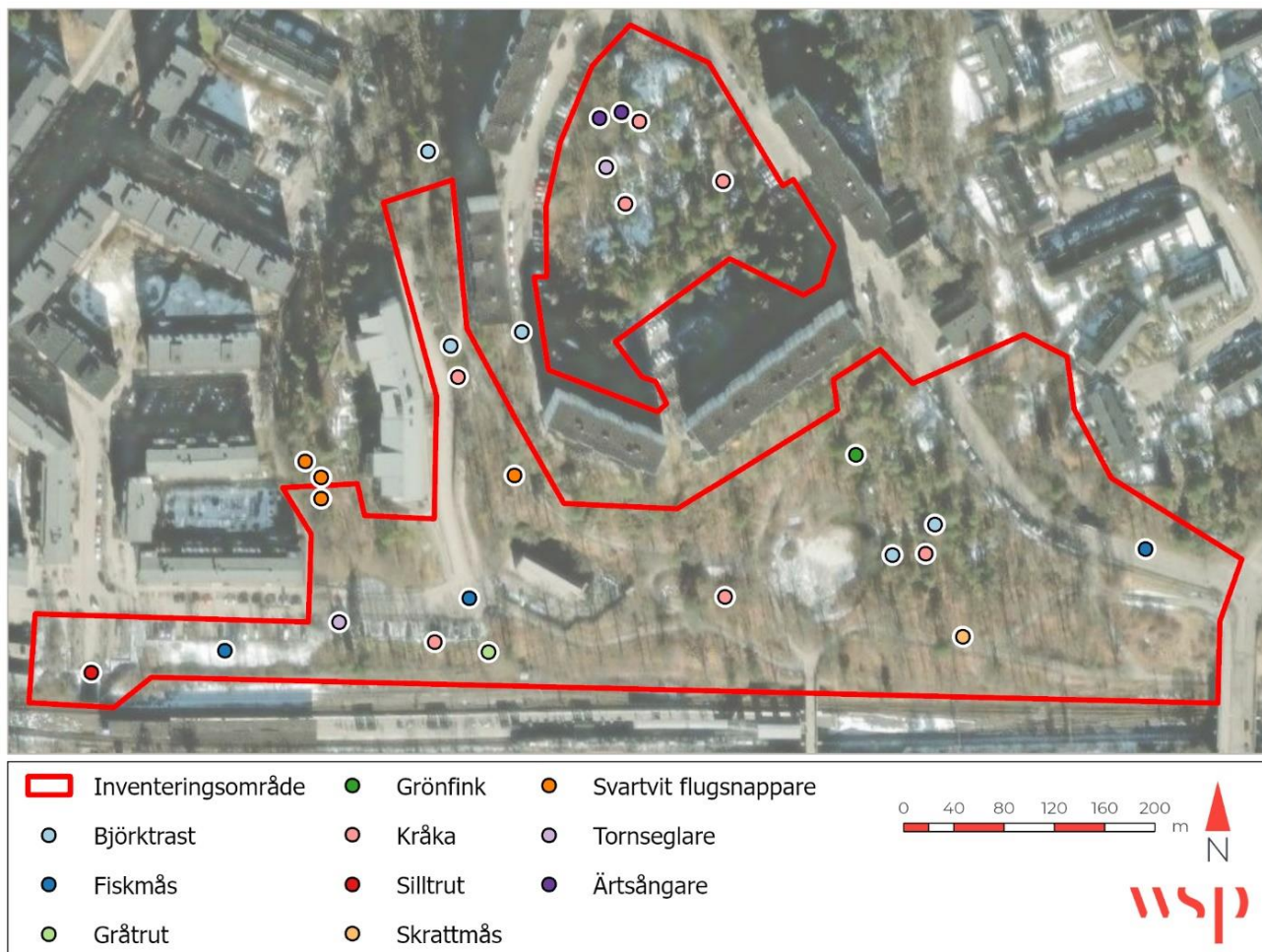
Samtliga fyra inventeringstillfällen genomfördes vecka 19 och 20 i maj 2023 från tidig morgon fram till tidig förmiddag. Detta utgör den bästa tiden på dygnet att observera merparten av Sveriges fågelarter. Vädret var klart till halvklart, och temperaturen låg på ca 16–20 °C under dom inventerade dagarna. Inventeringen genomfördes i enlighet med Svenskfågeltaxerings standard (Svensk fågeltaxering 2017) genom att systematiskt genomsöka inventeringsområdet efter fåglar. Vid flertalet strategiskt utvalda platser stannade inventerarna upp för att lyssna efter sjungande individer. Samtliga sedda och hörda fåglar noterades. Alla arter noterades och de arter som är särskilt skyddsvärda, det vill säga rödlistade arter och arter som ingår i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv, noterades mer detaljerat.

3 Resultat

Totalt noterades 26 fågelarter inom inventeringsområdet. Av dessa utgjordes tio av skyddsvärda arter. Fullständig artlista över samtliga observerade fågelarter redovisas nedan i Tabell 1. Merparten av de fågelarter som noterades uppehöll sig delområde B, där var växtligheten tätare och det var relativt rikt på insekter. I denna del av inventeringsområdet observerades merparten av dom skyddsvärda arterna. Flertalet triviala fågelarter, det vill säga fågelarter som inte är rödlistade eller upptagna på Fågeldirektivets bilaga 1, noterades både i södra och norra delen av inventeringsområdet.

Tabell 2. Lista över samtliga fågelarter som noterades inom inventeringsområdet (LC = Livskraftig, NT = Nära hotad, EN = Starkt hotad).

Art	Antal	Status rödlista	EU:s fågeldirektiv bilaga 1	Aktivitet
Björktrast	9	NT	-	Sång
Blåmes	12	LC	-	Sång/Förbiflygande
Bofink	3	LC	-	Sång
Fiskmå	5	NT	-	Födosökande/Förbiflygande
Gråsparv	12	LC	-	Födosökande/förbiflygande
Gråtrut	1	VU	-	Förbiflygande
Grönfink	1	EN	-	Sång
Grönsiska	1	LC	-	Sång/Förbiflygande
Koltrast	7	LC	-	Sång/Födosökande
Kråka	6	NT	-	Födosökande/förbiflygande
Nötväcka	3	LC	-	Sång/Födosökande/i bohål
Ringduva	1	LC	-	Sång/Förbiflygande
Rödhake	2	LC	-	Sång
Rödstjärt	1	LC	-	Sång
Silltrut	1	NT	-	Förbiflygande
Skata	5	LC	-	Födosökande/förbiflygande
Skrattmå	2	NT	-	Förbiflygande
Steglits	2	LC	-	Sång
Större hackspett	2	LC	-	I bohål
Svarthätta	1	LC	-	Sång
Svartvit flugsnappare	4	NT	-	Sång
Sädesärla	2	LC	-	Sång/förbiflygande
Talgoxe	22	LC	-	Sång/Förbiflygande
Taltrast	1	LC	-	Sång
Tornseglare	4	EN	-	Förbiflygande
Ärtsångare	2	NT	-	Sång

Figur 3. Karta med de skyddsvärda fågelarter som noterades inom inventeringsområdet. Ortofoto erhållet av Esri.

4 Samlad bedömning

Av de fågelarter som observerats inom inventeringsområdet utgörs merparten av arter som fortfarande är mycket talrika, i vissa fall med ökande populationer, både på nationell och regional nivå. Det bedöms därför att exploatering inom inventeringsområdet sannolikt inte kommer påverka de nationella eller regionala populationerna av de observerade fågelarterna på betydande sätt. Detta innebär att den kontinuerliga ekologiska funktionen för fågelarterna inte bedöms påverkas. För de triviala fågelarter (det vill säga arter som varken är rödlistade eller ingår i EU:s Fågeldirektivets Bilaga 1) som noterats bedöms inte heller den lokala populationen påverkas på betydande sätt vid exploatering av området. Detta eftersom samtliga av de triviala fågelarter som noterats är adaptiva i sitt val av livsmiljöer, och kan fortsatt nyttja mark i anslutning till inventeringsområdet utan att det negativt påverkar arten. En viss lokal påverkan på några av de skyddsvärda arter som observerats kan dock uppstå i samband med exploatering, beroende på dess storlek i skala och intensitet. En allmän bedömning för samtliga av de observerade skyddsvärda fågelarterna ges nedan.

4.1 Skyddsvärda arter och rekommenderade hänsynsåtgärder

Björktrast (NT) – Fridlyst enligt 4 § i AF

Björktrast häckar i skogar, ofta i anslutning till odlad mark, i parker och trädgårdar. Arten häckar över hela landet, men största koncentrationen av häckande par finns i norra Sverige. Under senaste 15 åren har arten succesivt minskat i antal, och är idag rödlistad som nära hotad (NT). Bakgrunden till minskningen är okänd, men tros kunna bero på minskad tillgång till föda. Inom inventeringsområdet har björktrast observerats på olika platser inom båda delområden, björktrastarna har varit födosökande och uppvisat revirbildande beteende med sång. Arten bedöms ej påverkas på ett betydande sätt i samband med exploatering inom området, men ifall buskar och träd ska röjas, klippas eller avverkas inom inventeringsområdet bör detta ske utanför artens häckningsperiod, för att undvika eventuell skada på enstaka bon som kan förekomma. Att spara eller nyplantera buskar efter genomfört arbete kan ha en gynnsam påverkan på artens bevarandestatus.

Förslag på hänsynsåtgärder: Undvik arbete som innefattar rövning, klippning eller avverkning av buskar och träd i den östra delen av delområde B (naturvärdesobjekt 1, 5 samt 9-11 i Figur 4) inom inventeringsområdet under artens häckningsperiod (1 maj – 15 juli).

Fiskmå (NT) – Fridlyst enligt 4 § i AF

Fem födosökande individer noterades förbiflygande/fodosökande över området. Arten bedöms inte häcka inom inventeringsområdet och kommer således inte att påverkas av exploatering i samband med planerat arbete. Då arten vanligen häckar på tak av byggnader i stadsmiljö, där bullernivåerna dagligen kan uppnå höga till mycket höga ljudnivåer, bedöms arten inte heller påverkas negativt av eventuella bullerstörningar som kan uppstå under arbetets gång. Exploatering inom området kommer endast medföra en försumbar påverkan på arten i avseende förlust av livsmiljöer, då arten är vanligt förekommande inom närområdet.

Förslag på hänsynsåtgärder: Inga hänsynsåtgärder bedöms nödvändiga för arten.

Gråtrut (VU) – Fridlyst enligt 4 § i AF

En födosökande individ noterades förbiflygande över området. Arten bedöms inte häcka inom inventeringsområdet och kommer således inte att påverkas av exploatering i samband med planerat arbete. Då arten vanligen häckar på tak av byggnader i stadsmiljö, där bullernivåerna dagligen kan uppnå höga till mycket höga ljudnivåer, bedöms arten inte heller påverkas negativt av eventuella bullerstörningar som kan uppstå under arbetets gång. Exploatering inom området kommer endast medföra en försumbar påverkan på arten i avseende förlust av livsmiljöer, då arten är vanligt förekommande inom närområdet.

Förslag på hänsynsåtgärder: Inga hänsynsåtgärder bedöms nödvändiga för arten.

Grönfink (EN) – Fridlyst enligt 4 § i AF

En sjungande grönfink observerades i delområde A. Grönfinkens främsta livsmiljö är halvöppna marker och brynkanter mellan skog och öppen mark. Trots att arten är relativt adaptiv och nyttjar mänskligt störd mark som livsmiljö, såsom tomtmark och parkområden, har arten minskat kraftigt i antal de senaste 10 åren. Detta beror främst på en för arten mycket dödlig sjukdom, gulknopp. Då arten är adaptiv i sitt val av livsmiljöer, och då det finns god tillgång på tomtmark och mindre grönytor i anslutning till inventeringsområdet, bedöms det att områdets kontinuerliga ekologiska funktion för arten inte kommer att påverkas av eventuell exploatering. Då inventeringsområdet ligger nära storskalig infrastruktur så som pendeltåg/bussar samt väg 271 med potentiell risk för höga bullernivåer är risken för ytterligare bullerstörning låg för arten. Exploatering inom området kommer endast medföra en försumbar påverkan på arten i avseende förlust av livsmiljöer, då arten är vanligt förekommande inom närområdet.

Förslag på hänsynsåtgärder: Inga hänsynsåtgärder bedöms nödvändiga för arten.

Hussvala (VU) – Fridlyst enligt 4 § i AF

Tre observationer har gjorts mellan 2017 – 2023 ca 200 m ifrån inventeringsområdet. Inga hussvalor observerades under fågelinventeringen. Arten bedöms eventuellt kunna häcka inom inventeringsområdet men då arten vanligen häckar i taknockar av byggnader, oftast i urban miljö, bedöms inga livsmiljöer för arten tas i anspråk. Vidare häckar arten i miljöer där bullernivåerna dagligen kan uppnå starka till mycket starka ljudnivåer, således bedöms arten inte heller påverkas negativt av eventuella bullerstörningar som kan uppstå under arbetets gång, och kommer således inte att påverkas av exploatering i samband med planerat arbete.

Förslag på hänsynsåtgärder: Inga hänsynsåtgärder bedöms nödvändiga för arten.

Kråka (NT) – Fridlyst enligt 4 § i AF

Sex individer observerades födosökandes/förbiflygandes inom inventeringsområdet. Då arten vanligen häckar i stadsmiljö, där bullernivåerna dagligen kan uppnå höga till mycket höga ljudnivåer, bedöms arten inte heller påverkas negativt av eventuella bullerstörningar som kan uppstå under arbetets gång. Exploatering inom området kommer endast medföra en försumbar påverkan på arten i avseende förlust av livsmiljöer, då arten är vanligt förekommande inom närområdet.

Förslag på hänsynsåtgärder: Inga hänsynsåtgärder bedöms nödvändiga för arten.

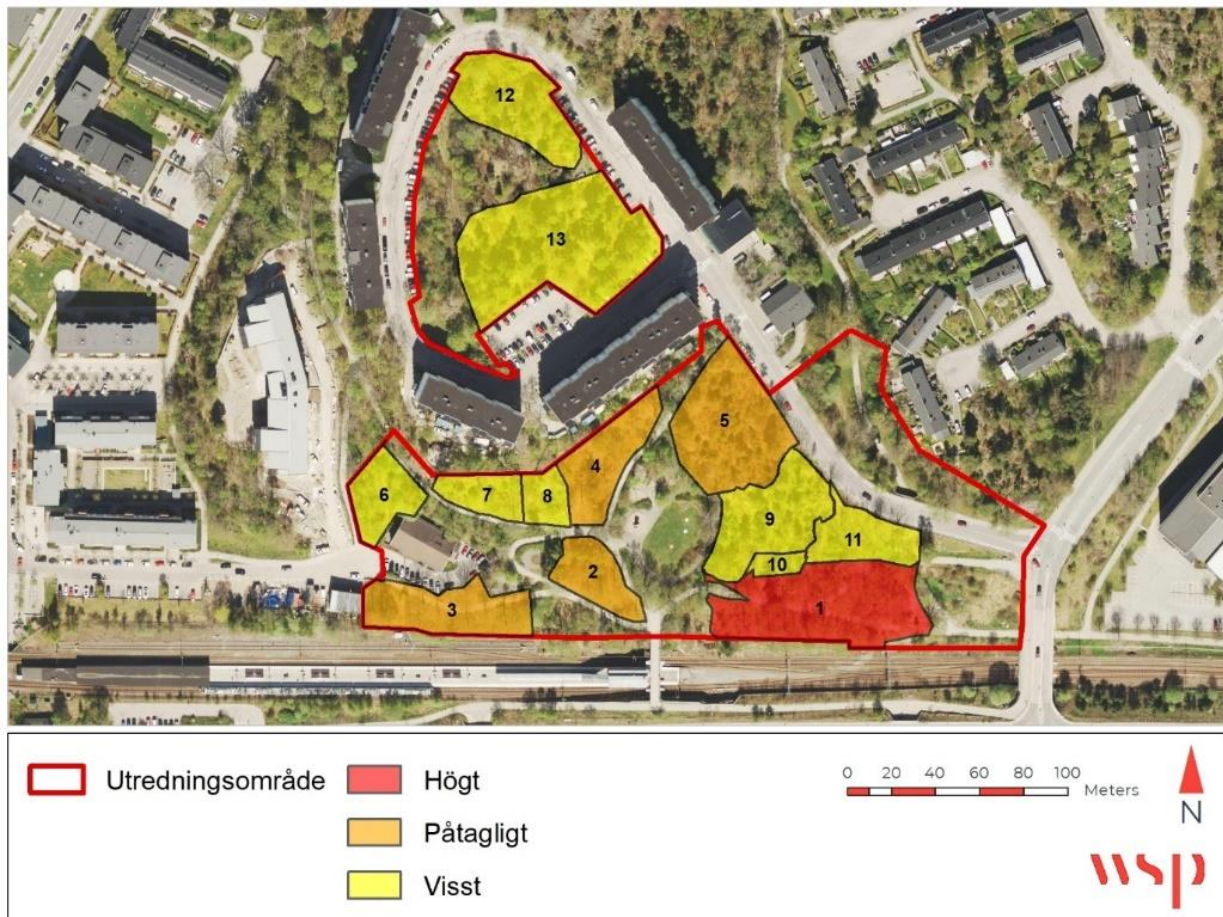
Mindre hackspett (NT) Inrapporterat från Artportalen – Fridlyst enligt 4 § i AF

Två individer av mindre hackspett har rapporterats vid fyra tillfällen under 2022 och 2023 inom ett skogsparti mellan Persbergsbacken och Mårbackagatan, cirka 500 meter nordost om inventeringsområdets buffertzona (se Figur 2). Samtliga rapporter rör revirhävande individer, och även om ingen häckning har konstaterats så kan arten eventuellt nyttja skogspartiet mellan Persbergsbacken och Mårbackagatan som uppfödningssplats. Inga fynd av mindre hackspett gjordes dock i samband med den fågelinventering som Calluna genomförde i området 2023, trots flera besök under mindre hackspettens häckningsperiod (1 april – 15 juli). Det finns således inga indikationer på att mindre hackspett häckar vid Persbergsbacken för tillfället.

Arten har inte rapporterats inom inventeringsområdet, och inga observationer av arten gjordes heller i samband med genomförd fågelinventering. Då fågelinventeringen genomfördes under häckningsperioden för mindre hackspett (15 april – 20 juli), och då inventeringsområdet är relativt litet och lättinventerat, bedöms att arten inte häckar inom inventeringsområdet. Mot denna bakgrund bedöms inga nuvarande boplatser för mindre hackspett påverkas genom planerad exploatering.

Lämpliga födosökmiljöer saknas för mindre hackspett saknas i stort inom inventeringsområdet. Dock finns ett parti med flera gamla, grova ekar utpekade i sydöstra delen av delområde B (naturvärdesobjekt 1 i Figur 4). Detta område skulle kunna utgöra en lämplig födosökmiljö för mindre hackspett samt i viss mån som spridningskorridor mellan Larsboda i norr och skogarna kring sjön Magelungen i söder. Det finns dock inga indikationer att mindre hackspett nyttjar området i dagsläget, då varken några individer eller spår av arten noterades inom inventeringsområdet under de fyra tillfällen som fågelinventeringen genomfördes. Två rapporter av revirhävande mindre hackspett vid Persbergsbacken har följts upp av en fågelinventering, där inga observationer av mindre hackspett gjordes. Det finns således inga indikationer på att arten häckar i anslutande grönområden till Filipstadsbacken i nuläget. Mot denna bakgrund bedöms att påverkan på lämpliga födosöks- och spridningsmiljöer för mindre hackspett inom inventeringsområdet är obetydlig och att exploateringen inte har någon påverkan på artens bevarandestatus inom området, varken på nationell, regional eller lokal nivå i fråga om livsmiljö. För att gynna artens fortsatta bevarandestatus rekommenderas dock att försöka bevara ekar i sydöstra delen av delområde B (naturvärdesobjekt 1) i den mån möjligt. Detta för att lämna lämpliga födosökmiljöer för arten i att kunna nyttja framtiden.

Förslag på hänsynsåtgärder: Inga hänsynsåtgärder bedöms nödvändiga för arten.

Figur 4. Identifierade naturvärdesobjekt under naturvärdesinventeringen utförd av WSP 2021. Det utpekade höga naturvärdet (område 1) är det som avses i sammanhanget rörande hänsynsåtgärder för mindre hackspett. Ortofoto erhållet av Stockholms stad (2016).

Silltrut (NT) – Fridlyst enligt 4 § i AF

En förbiflygande individ noterades över området. Arten bedöms inte häcka inom inventeringsområdet och kommer således inte att påverkas av exploatering i samband med planerat arbete. Då arten vanligen häckar i på tak av byggnader i stadsmiljö, där bullernivåerna dagligen kan uppnå höga till mycket höga ljudnivåer, bedöms arten inte heller påverkas negativt av eventuella bullerstörningar som kan uppstå under arbetets gång. Exploatering inom området kommer endast medföra en försumbar påverkan på arten i avseende förlust av livsmiljöer, då arten är vanligt förekommande inom närområdet.
Förslag på hänsynsåtgärder: Inga hänsynsåtgärder bedöms nödvändiga för arten.

Skrattmåss (NT) – Fridlyst enligt 4 § i AF

Två förbiflygande individer noterades över området. Arten bedöms inte häcka inom inventeringsområdet och kommer således inte att påverkas av exploatering i samband med planerat arbete. Då närmaste lämpliga häckningsplats för arten ligger på behörigt avstånd från inventeringsområdet (> 1 km) bedöms att den inte kommer påverkas av eventuella bullerstörningar som kan uppstå under arbetets gång. Exploatering inom området kommer endast medföra en försumbar påverkan på arten i avseende förlust av livsmiljöer, då arten är vanligt förekommande inom närområdet.
Förslag på hänsynsåtgärder: Inga hänsynsåtgärder bedöms nödvändiga för arten.

Svartvit flugsnappare (NT) – Fridlyst enligt 4 § i AF

Svartvit flugsnappare häckar i löv- och blandskog samt i trädgårdar och parker. Arten förekommer i större delen av landet, men är ovanligare i norra Sverige. De senaste 10 åren har arten uppvisat en populationsminskning, och idag är arten listade som nära hotad (NT) på rödlistan. Minskningen tros främst bero på minskad tillgång till föda (Artfakta, 2023). Inom inventeringsområdet har svartvit flugsnappare observerats från delområde A. Samtliga fynd utgör sjungande fåglar i parkartad miljö. Arten bedöms ej påverkas på ett betydande sätt i samband med exploatering inom området, men ifall buskar och träd ska röjas, klippas eller avverkas inom inventeringsområdet bör detta ske utanför artens häckningsperiod, för att undvika eventuell skada på enstaka bon som kan förekomma. Att spara eller nyplantera buskar efter genomfört arbete kan ha en gynnsam påverkan på artens bevarandestatus.

Förslag på hänsynsåtgärder: Undvik arbete som innefattar röjning, klippning eller avverkning av buskar och träd i den östra delen av delområde B (naturvärdesobjekt 1, 5 samt 9-11 i Figur 4) inom inventeringsområdet under artens häckningsperiod (1 maj – 15 juli). Om lämpliga boträd för arten behöver tas ned ska en mesholk anpassad för svartvit flugsnappare monteras upp i norra delen av inventeringsområdet.

Tornseglare (EN) – Fridlyst enligt 4 § i AF

Flera individer har observerats förbiflygande över inventeringsområdet. Arten häckar främst under tegelpannor på taket av bostäder. Inga kända häckningar av tornseglare föreligger inom inventeringsområdet, men flertal av fastigheterna bedöms eventuellt kunna utgöra lämplig häckplats för arten. Inga inskränkningar på fastigheterna inom inventeringsområdet kommer att ske i samband med projektets genomförande, och lämpliga livsmiljöer för tornseglare kommer således ej att tas i anspråk. Då arten vanligen häckar under tak av byggnader i stadsmiljö, där bullernivåerna dagligen kan uppnå höga till mycket höga ljudnivåer, bedöms arten inte heller påverkas negativt av eventuella bullerstörningar som kan uppstå under arbetets gång. Uppsättning av tornseglarholkar kan ha en gynnsam effekt på artens bevarandestatus. Dock finns det redan en mycket stor andel bostäder i anslutning till inventeringsområdet med takpannor som tornseglare kan häcka under. Därav bedöms denna åtgärd inte som nödvändig i fråga om att upprätthålla en tillfredsställande lokal population av tornseglare, utan ska snarare ses som ett förslag för att vidare gynna artens fortlevnad i området.

Förslag på hänsynsåtgärder: Inga hänsynsåtgärder bedöms nödvändiga för arten.

Ärtsångare (NT) – Fridlyst enligt 4 §

Ärtsångare förekommer i större delen av landet, med störst koncentration i södra och mellersta Sverige. Arten häckar i skogsbryn, buskmarker och trädgårdar. Boet byggs i träd eller buskar. Under de senaste 30 åren har arten successivt minskat i antal, varför den idag är listad som nära hotad (NT) i rödlistan. Minskningen tros främst bero på igenväxning av brynmiljöer (Artfakta, 2023). Inom inventeringsområdet har sjungande ärtsångare observerats delområde A. Arten bedöms ej påverkas på ett betydande sätt i samband med exploatering inom området, men ifall buskar och träd ska röjas, klippas eller avverkas inom inventeringsområdet bör detta ske utanför artens häckningsperiod, för att undvika eventuell skada på enstaka bon som kan förekomma. Att spara eller nyplantera buskar efter genomfört arbete kan ha en gynnsam påverkan på artens bevarandestatus.

Förslag på hänsynsåtgärder: Undvik arbete som innefattar röjning, klippning eller avverkning av buskar och träd i den östra delen av delområde B (naturvärdesobjekt 1, 5 samt 9-11 i Figur 4) inom inventeringsområdet under artens häckningsperiod (1 maj – 15 juli).

4.2 Sammanfattande bedömning

Nästan samtliga av de fågelarter som registrerades inom inventeringsområdet bedöms inte påverkas i någon betydande utsträckning av den planerade exploateringen. För de arter där en viss påverkan kan ske bedöms det endast förekomma i samband med röjning av buskar eller avverkning av träd under berörda arters häckningsperiod. Genom att undvika röjning av buskar eller avverkning av träd under perioden 1 april till 15 juli i östra delen av delområde B (naturvärdesobjekt 1, 5 samt 9-11 i Figur 4), bedöms arbetet inte utgöra en risk för bevarandestatusen för de fågelarter som häckar inom och i nära anslutning till inventeringsområdet. Om hålträd måste avverkas ska dessa ersättas med en mesholk anpassad för svartvit flugsnappare, som en åtgärd att kompensera för förlust av livsmiljöer för arten. För mindre hackspett bedöms att inga boplatser kommer tas i anspråk med nuvarande detaljplan. Detta då det inte finns några fynd av mindre hackspett inom inventeringsområdet, samt då det inte föreligger några indikationer på att mindre hackspett häckar i anslutning till Filipstadsbacken i dagsläget. Således bedöms inte artens lokala populationsnivå påverkas av detaljplanen. För att gynna artens fortsatta bevarandestatus rekommenderas dock att försöka bevara ekar i sydöstra delen av delområde B (naturvärdesobjekt 1) i den mån möjligt. Detta för att lämna lämpliga födosökmiljöer för arten i framtiden.

Genom att även undvika starkt bullerpåverkande arbete (sprängning och pålning) för perioden 1 april – 15 juli, alternativt genom att bullerdämpande åtgärder vidtas under den berörda perioden, undviks risken att störa mindre hackspetten under dess häckningssäsong. Genom att tillämpa dessa åtgärder bedöms inte heller bullerstörningar utgöra en risk för påverkan på bevarandestatusen för fågelarter som häckar inom och i nära anslutning till inventeringsområdet.

WSP bedömer att en artskyddsutredning inte behövs eftersom detaljplanen endast innebär en minimal påverkan på bevarandestatus för de arter som bedöms förekomma inom och i anslutning till planområdet. Genom att implementera de ovan föreslagna hänsynsåtgärderna kommer den minimala påverkan vidare att reduceras till obetydlig nivå för samtliga berörda fågelarter populationer.

5 Referenser

Litteratur

WSP. 2021. NVI Filipstadsbacken

Webbsidor

Artfakta. Information hämtad 2023-09-10. <https://artfakta.se/artinformation>

Artportalen. [Information hämtad 2021-04-20 och 2023-09-22. https://www.artportalen.se/](https://www.artportalen.se/)

Svensk Fågeltaxering. 2017. Metodik Standardrutter.

<http://www.fageltaxering.lu.se/inventera/metoder/standardrutter/metodik-standardrutter>